

FI lausuntopyyntö VV

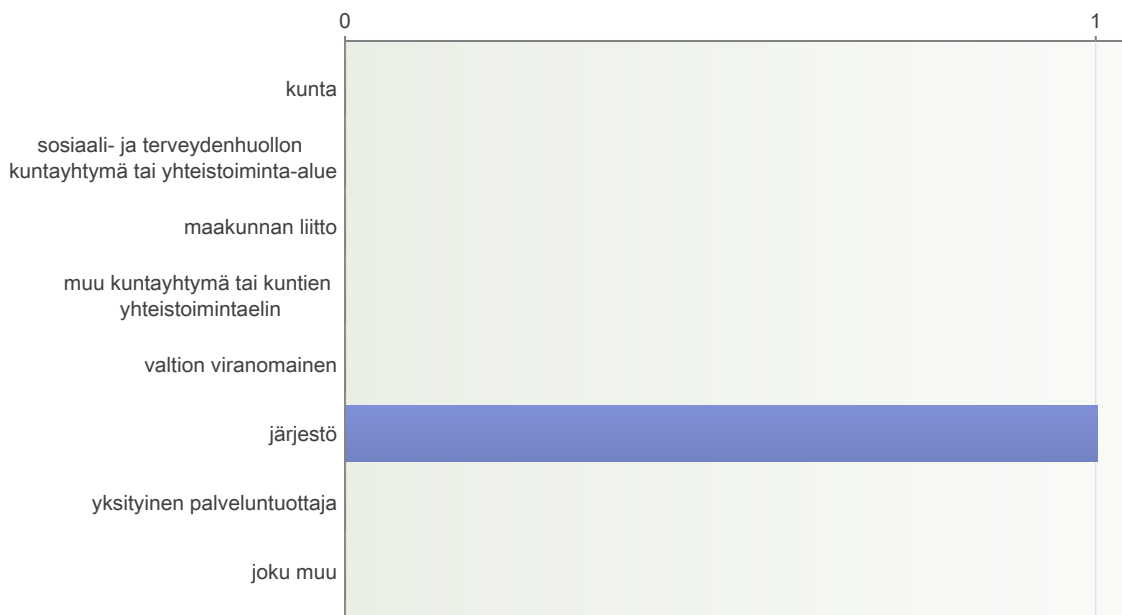
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Turun yliopiston ylioppilaskunta (TYY)	Minttu Naarminen	Minttu, Naarminen, ty-soposihteeri@utu.fi , 044 796 1078	24.3.2017	TYYn hallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

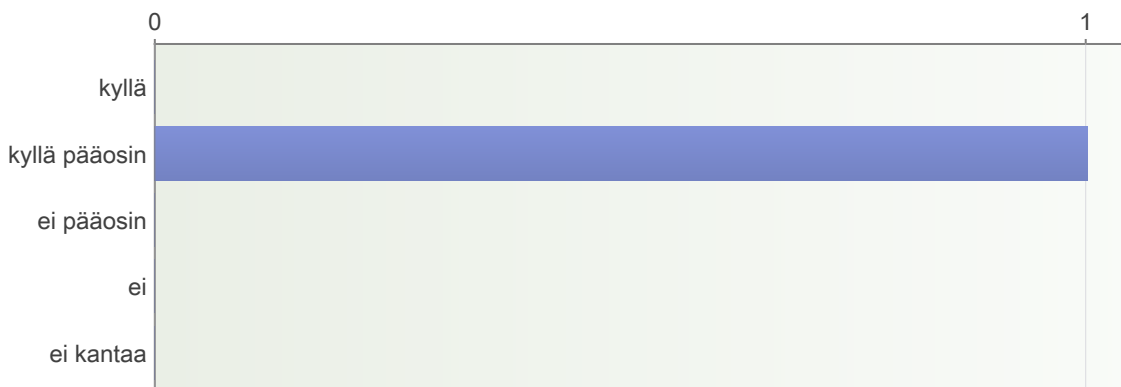
- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen on tärkeää myös opiskelijoiden kohdalla.

TYY katsoo, että esitys voisi kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta erityisesti korkeakouluopiskelijoiden välillä. Korkeakouluopiskelijoiden yhdenvertaista opiskeluterveydenhuoltoa toteutetaan parhaiten laajentamalla valtioneuvoston linjauksen mukaan (21.12.2016) toimiva Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) myös ammattikorkeakouluopiskelijoille.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2012 selvityksen mukaan kunnallisessa opiskeluterveydenhuollossa oli puutteita palveluiden saatavuudessa ja eroja eri paikkakuntien välillä. Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) asetuksen toimeenpanon seuranta ja valvontaa varten vuonna 2014 keräämät tulokset osoittivat huomattavia puutteita kunnallisessa opiskeluterveydenhuollossa. (STM 18:2012 ja THL 21/2014)

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

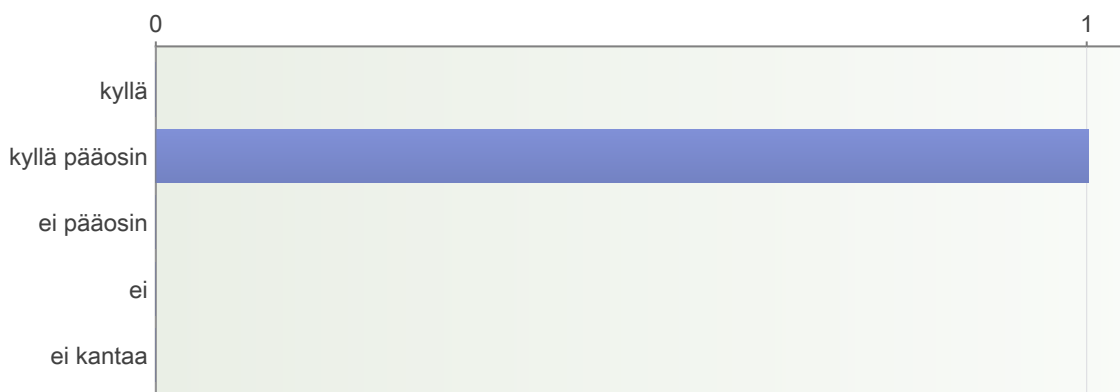
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ymmärretään lakiluonnoksessa asiakkaan oikeudeksi valita itselleen sopiva sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja, toimipiste ja ammattihenkilö. Valinnanvapauslaki lisää toimintakykyisten asiakkaiden mahdollisuuksia paremmin hakea niitä palveluja, joita he itse pitävät tarpeellisina, riippumatta siitä, ovatko nämä palvelut kansanterveyden kannalta tarkoituksenmukaisia. Kun asiakkaalla on ilmeinen tarve palvelulle, palveluntuottajan valinta ei ole välttämättä asiakkaan kannalta olennaisinta, vaan keskeiset valinnat koskevat palvelun sisältöä, eli saako asiakas avun siihen ongelmaan, johon hän sitä hakee. Lisäksi sosiaalipalvelujen valinnanvapauden kysymyksiä ei ole selvitetty tarpeeksi lakia valmisteltaessa.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- TYY kiittää valinnanvapauslakiluonnoksen ratkaisua, jossa terveydenhuoltolain 17§:ssä säädettyä opiskeluterveydenhuollossa palveluntuottaja valikoituu opiskelupaikan perusteella (valinnanvapauslakiluonnos 12§). Ratkaisu mahdollistaa opiskeluterveydenhuollon toiminnallisen ja lainsäädännöllisen kokonaisuuden säilymisen ja ylläpitää toimivan oppilaitosyhteistyön edellytyksiä. Toimiva opiskeluterveydenhuolto nivoo osaltaan yhteen oppilaitosyhteistyön (opintoneuvonnan ja opintopsykologit), yhteistyön opiskelijajärjestöjen sekä tutortoiminnan kanssa, toimivan yhteyden matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdehankkeiden sekä opiskelijaliikunnan ja -asumisen kanssa.

Korkeakouluopiskelijoiden osalta tulee toteuttaa valtioneuvoston linjaukset (21.12.2016) opiskeluterveydenhuollon kehittämisestä:

“Opiskeluterveydenhuolto on tehtyjen arviointien perusteella tarkoituksenmukaista kehittää laajentamalla YTHS-malli koskemaan kaikkia korkeakouluopiskelijoita. YTHS toimisi korkeakouluopiskelijoiden (yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijat) opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisena ja lakisääteisenä toimijana, joka järjestää ja tuottaa kaikkien korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut.

YTHS tarjoaisi valinnanvapauden ulkopuolella yhteisöterveyden palvelut. Lisäksi YTHS tarjoaisi yksilöllisiä

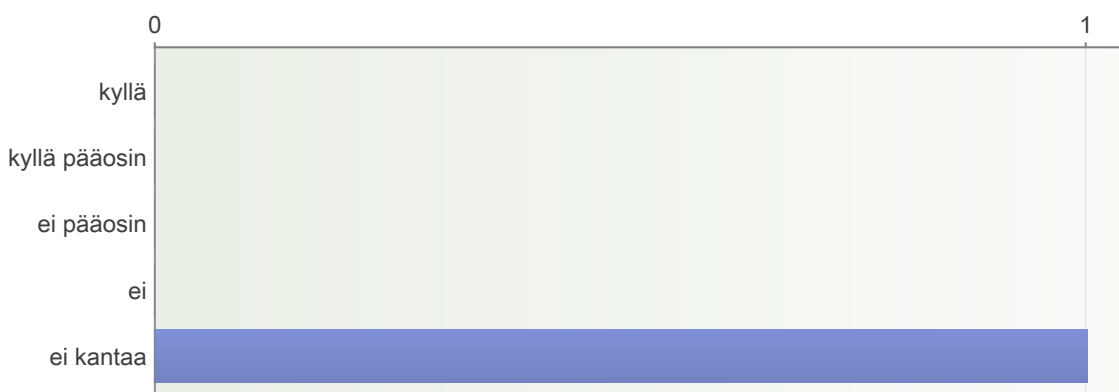
terveyspalveluita, joiden palveluvalikoiman lähtökohtana on YTHS:n nykyinen palveluvalikoima mutta jota kehitetään edelleen opiskelijoiden erityisesti työyhteisönsä liittyvien erityisten tarpeiden mukaisesti. YTHS tarjoaisi näin perusterveydenhuollon ja valinnanvapauslainsäädännön tarkoittaman laajennetun perustason tietyt palvelut (yleisterveydenhuollon palveluita, suun terveydenhuolto, erikoistason palveluita kuten gynekologi- ja ihotautien ja mielenterveyspalveluita). Korkeakouluopiskelijat valitsivat lisäksi oman suoran valinnan perustason palvelujen tuottajan kuten muukin väestö ja ovat siten yhdenvertaisesti valinnanvapauden piirissä. Opiskelijan asiakkuus voidaan mahdollisesti ottaa huomioon siten, että suoran valinnan palvelun tuottajan korvaus olisi alempi korkeakouluopiskelijoiden osalta.”

Korkeakouluopiskelijalla tulee opiskeluterveydenhuollon (terveydenhuoltolaki 17§) palveluiden lisäksi olla oikeus yhdenvertaisesti valita oma suoran valinnan palvelujen tuottaja, kuten muillakin kansalaisilla. Tältä osalta on tietenkin selvää, että korkeakouluopiskelijat ihmisinä nauttivat yhtäläisesti samanlaisesta perustuslain 6 ja 19 §:n normikokonaisuuden ja kv. ihmisoikeussopimusten mukaisesta suojasta kuin muutkin Suomen oikeuspiirissä olevat ihmiset sekä siten oikeutettuja valitsemaan oman suoran valinnan palvelun tuottajan toimivien opiskeluterveydenhuollon palveluiden lisäksi.

Yleisellä tasolla TYY haluaisi kuitenkin kysyä, onko asiakkailla riittäviä kykyjä ja tietoja valinnan tekemiseen? Sopiviin palveluihin hakeutumisen ongelmana on tiedon puute tai asiakkaan kannalta sopivassa muodossa olevan tiedon puute. Asiakkaan on vaikea objektiivisesti arvioida, mitkä palvelut ovat hänen kannaltaan hyödyllisiä. Rationaalinen valinta sopivista palveluista edellyttäisi sitä, että potilaille olisi tarjolla objektiivista tietoa palveluiden saatavuudesta ja laadusta sekä niiden hoitojen todellisesta vaikuttavuudesta. Vaikka valinnanvapauslakiin sisältyy sääntelyä, joka tähtää tällaisen tiedon keskittämiseen ja jakamiseen avoimesti, kuluu vuosia ennen kuin tietoa on ehtinyt kertyä tarpeeksi, jotta siitä on apua valintatilanteissa. Kuten lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, ovat muiden maiden kokemukset osoittaneet, että tuottajan vaihtaminen on tosiasiaa vähäistä ja uudistuksen ensivaiheen rakenteet ja markkinaosuudet voivat jäädä pitkäaikaisiksi. Vaarana voi olla, että suurten palveluntuottajien asema vahvistuu ja pienet yrittäjät putoavat kilpailusta, jolloin faktinen valinnanvapaus kaventuu.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

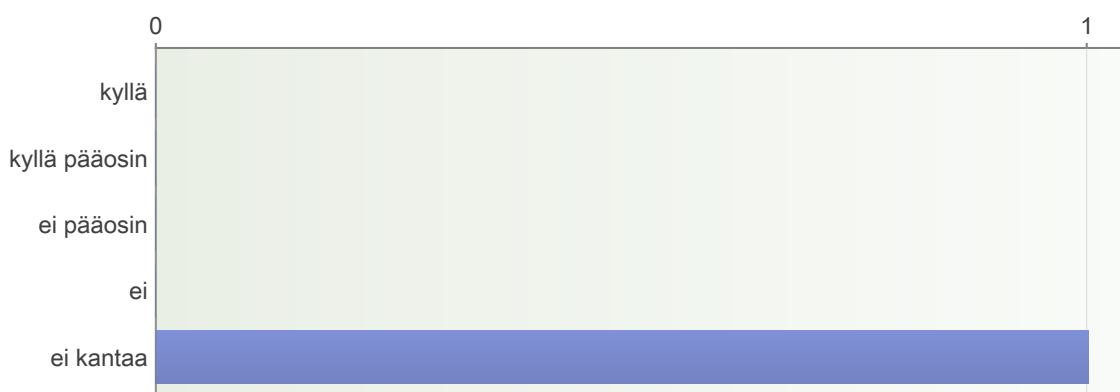

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittäväällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

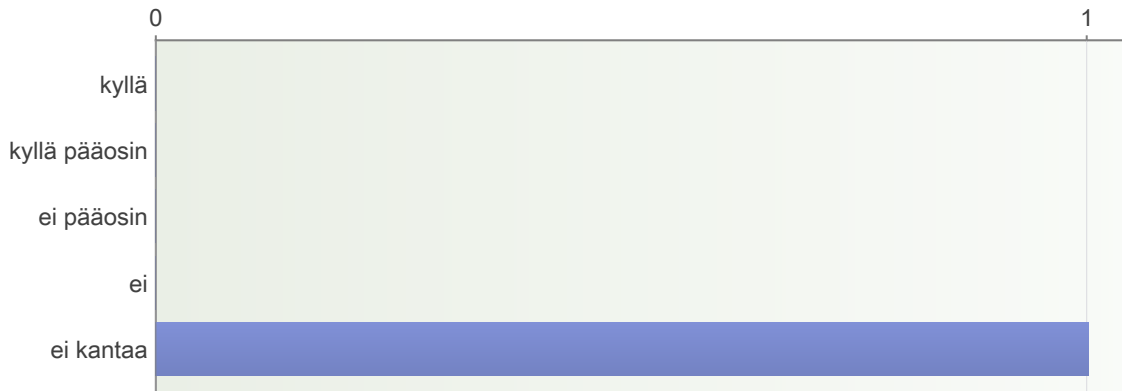

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

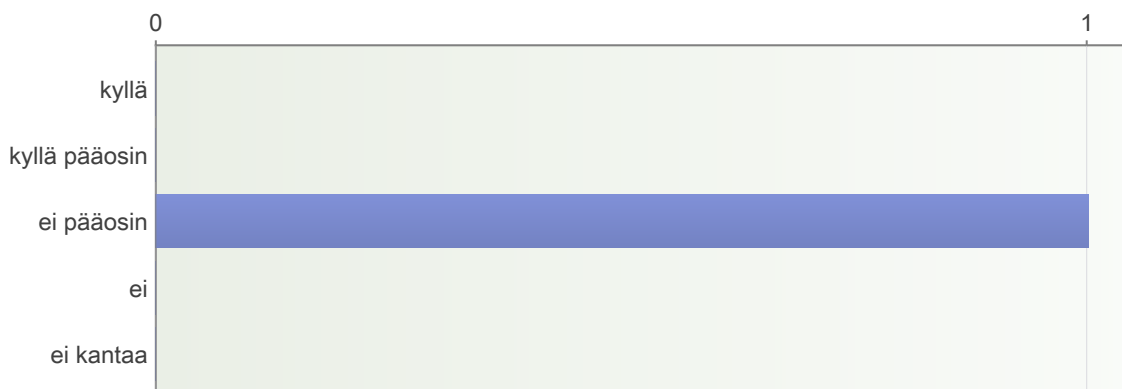

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- TYYn mielestä lakiluonnoksen pohjalta on epäselvää, mitkä ovat suoran valinnan sosiaalipalvelut sote-keskuksissa sekä miten ja millä aikatauluilla maakunnat tämän asian ratkaisevat.
Jos sosiaalipalveluihin sisältyy vain neuvonta ja ohjaus, on syytä nimetä nämä keskuksiksi terveyskeskuksiksi. Samalla tulee selvittää uudelleen sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakastason integrointia tukevan uudistuksen edellytykset. Perustason sote-keskuksissa vahvalla sosiaalityön asiantuntemuksella on tärkeä rooli, koska monet siellä hoidettavista terveysasioista juontavat juurensa sosiaalisista kysymyksistä.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

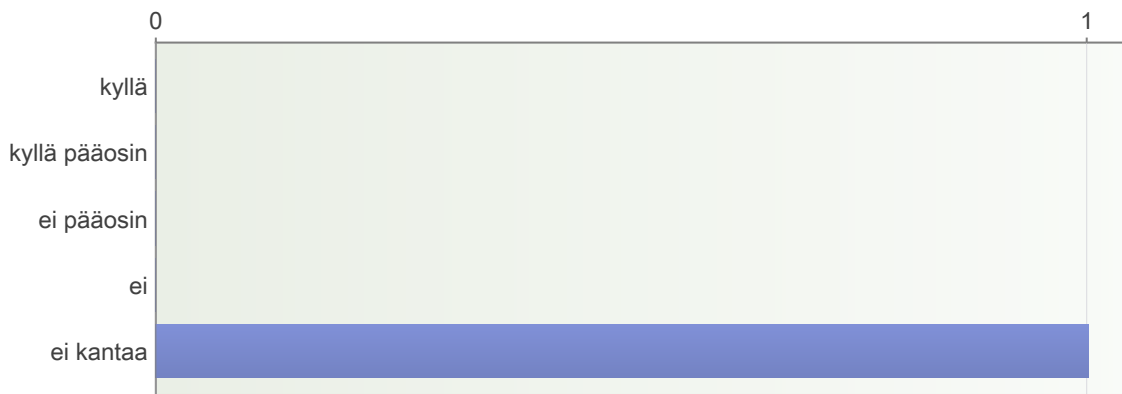

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

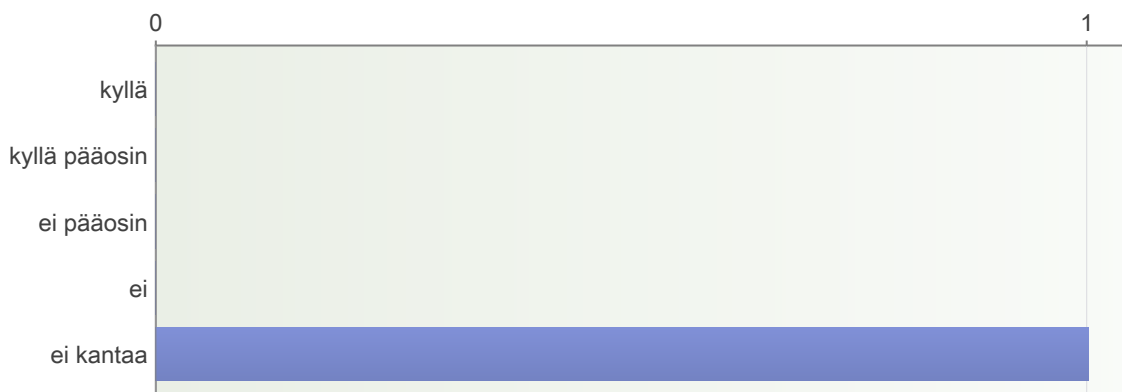

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

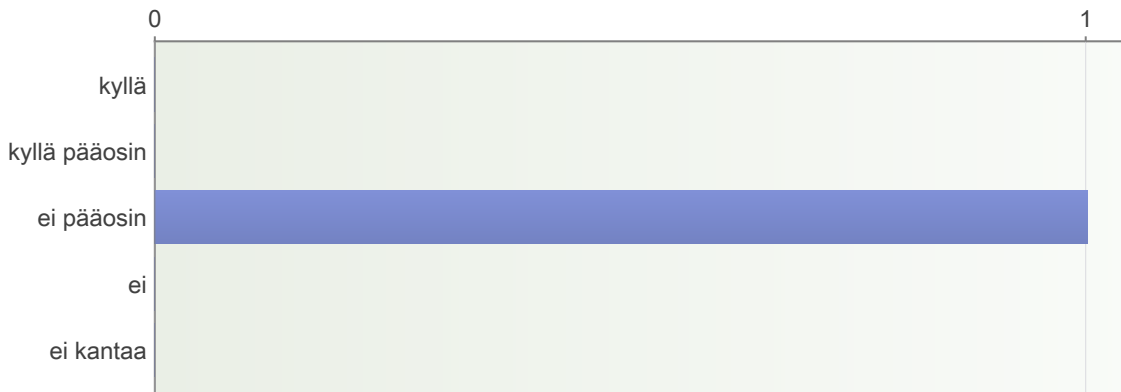

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

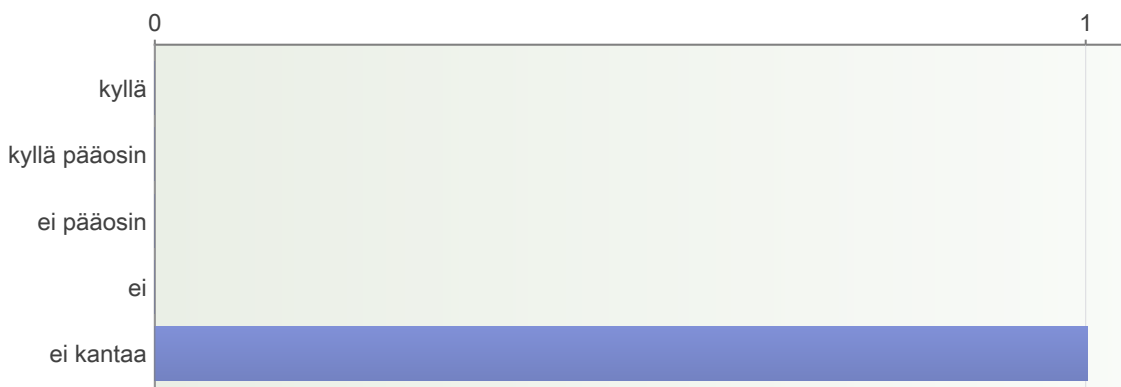
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Malli edellyttää, että asiakas tietää, mitä palveluja hän tarvitsee. Käytännössä terveydenhuollossa tarvittavat palvelut selviävät kuitenkin usein vasta toimipisteen valinnan jälkeen. Hyvää luonnoksessa on se, että asiakkaan jätettyä tekemättä omaa valintaa, hänelle kuitenkin osoitetaan hänelle sopivalla sijainnilla oleva toimipiste.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

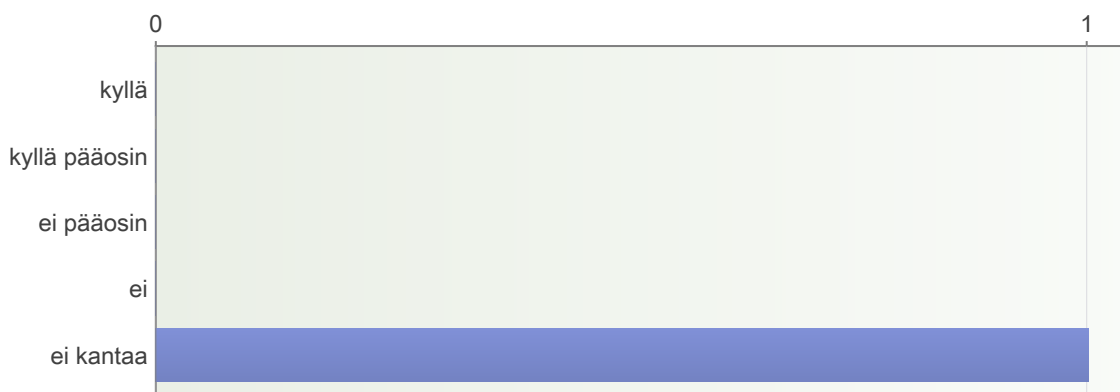

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

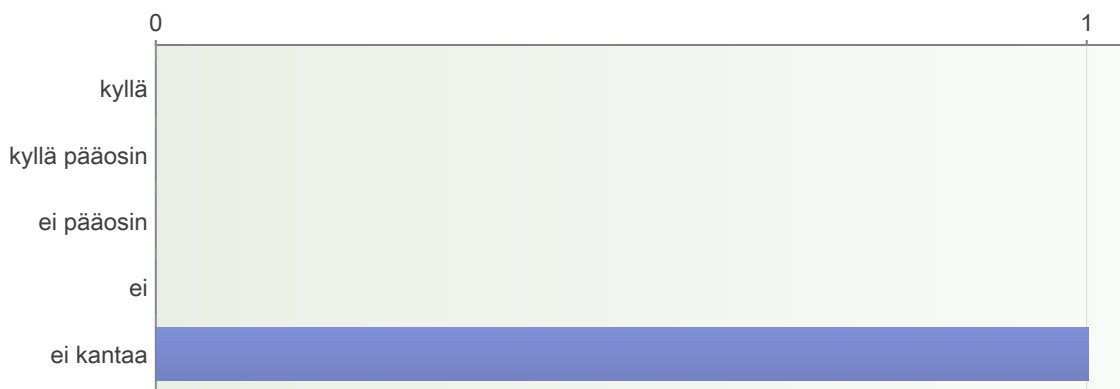

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

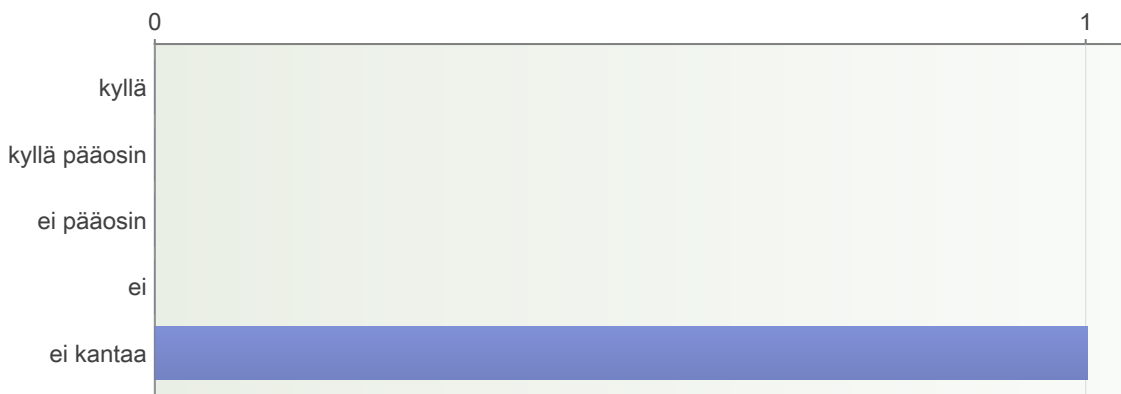

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

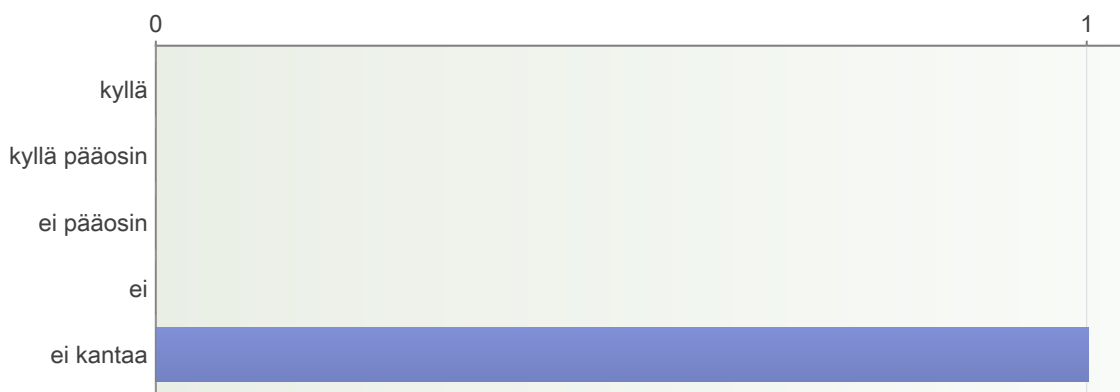

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

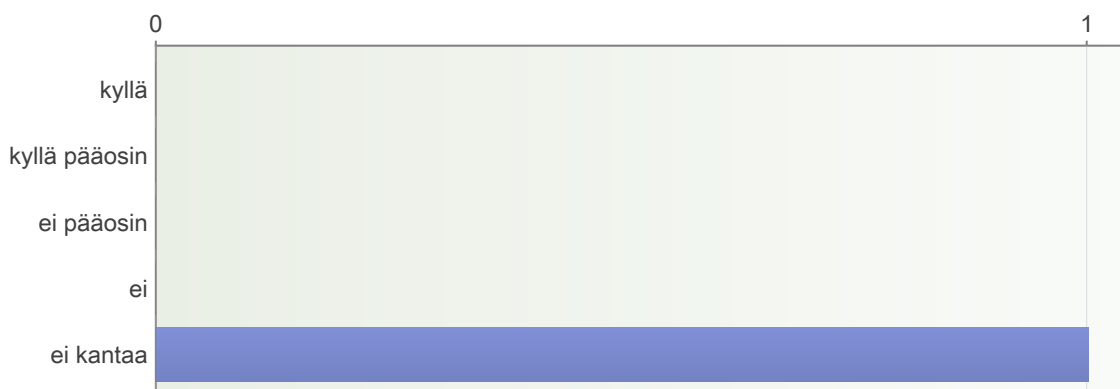
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

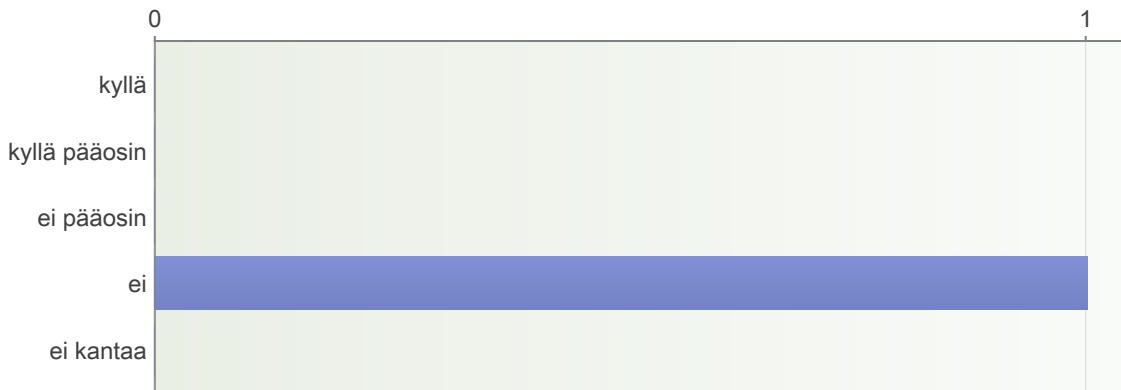

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain 51§:n luonnos on TYYn mielestä keskeneräinen ottaen huomioon hallituksen linjauksen opiskeluterveydenhuollosta (21.12.2016). Rahoitus korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen toteuttajan (YTHS) ja suoran valinnan palvelujen tuottajan välillä jakautuvasta kapitaatiokorvauksesta tulisi myös säätää. Tässä kysymyksessä tulee hakea samankaltainen ratkaisu työterveyshuollon kanssa. Kapitaatiokorvaus työterveyden sairaanhoidon piirissä oleville on pienempi, väestötasolla laskettuna. Samoin tulee menetellä opiskeluterveydenhuoltoon oikeutettujen korkeakouluopiskelijoiden kanssa. Opiskeluterveydenhuollon yhteisöterveyden palvelut sekä yksilölliset terveystalvet mahdollistavat sen, että opiskeluterveydenhuolto toimii jatkossakin eheänä opiskelijan opiskelukykyä edistävänä kokonaisuutena. Opiskeluterveydenhuollon ja suoran valinnan palveluiden välisiä palveluketjuja tulee muutoksen myötä kehittää entisestään yhteistyöllä. Näin estetään opiskelijoiden putoaminen palvelujen väliin, mutta myös estetään palvelujen mahdollista päällekkäiskäyttöä.

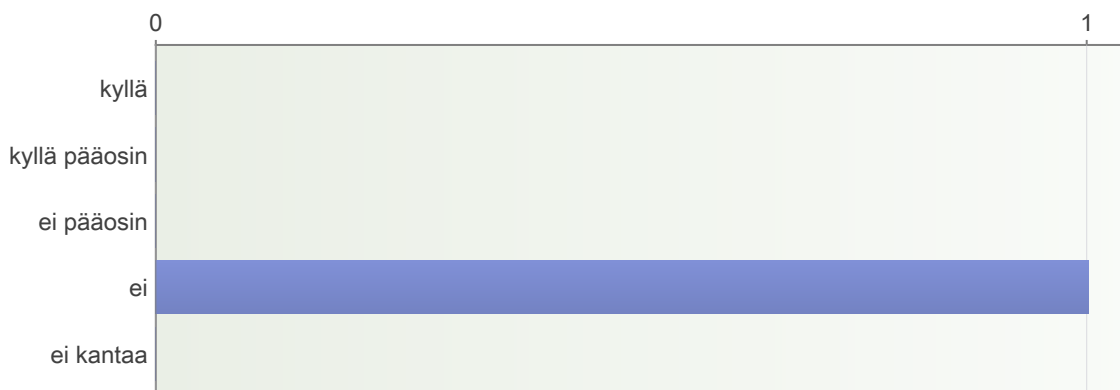
TYY esittää seuraavaa muutosta lakiin:

Valinnanvapauslain luonnos 51§: "Kiinteän korvauksen suuruutta määritettäessä maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä, joita ovat maakuntien asukkaiden ikä, sukupuoli ja työssäkäynti."

Muutetaan muotoon: "Kiinteän korvauksen suuruutta määritettäessä maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä, joita ovat maakuntien asukkaiden ikä, sukupuoli, työssäkäynti ja maakunnassa opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden määrä."

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

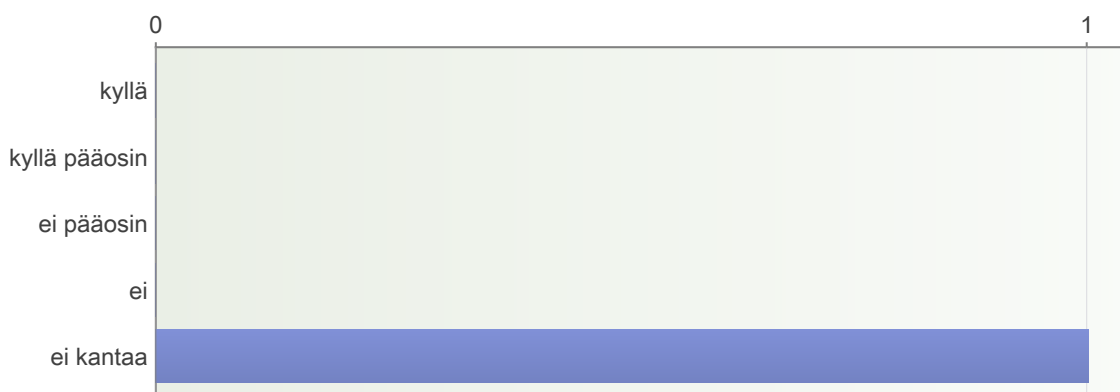
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- TYYn mukaan uudistus on monimuotoinen ja laaja. Se vaatisi pidemmälle vietyjä kokeiluja ja pitemmän siirtymäajan

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

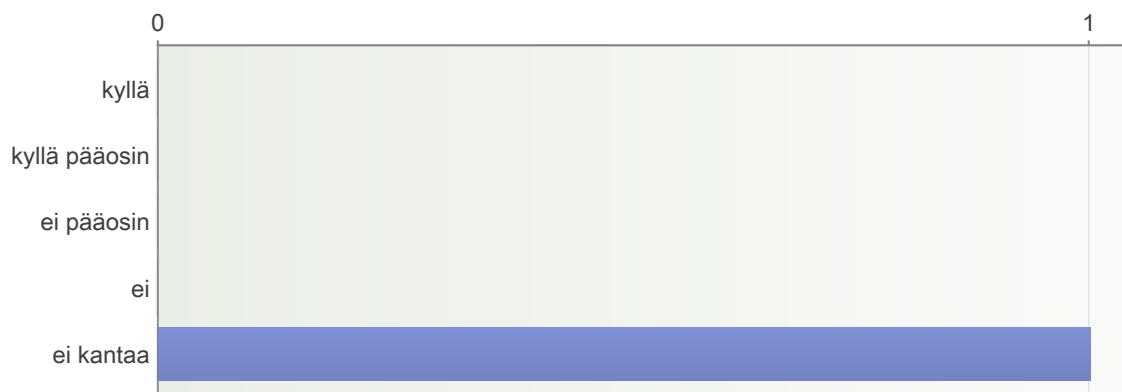

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

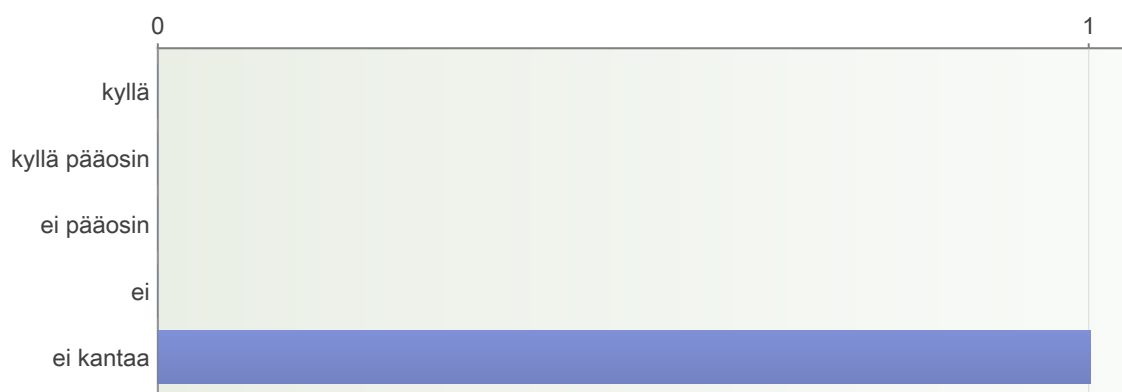

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen myötä yksilö voi aiempaa paremmin hakea terveystalveluita tarkoitushakuisesti. Koska yksilö vaikuttaa palveluntarjoajien talouteen valinnoillaan, heille syntyy kannustin palvella mahdollisimman hyvin asioissa, joita yksilö toivoo, mutta joille ei löydy lääketieteellistä tai resurssienkäytön tehokkuuden näkökulmasta perustetta. Tämä saattaa johtaa tilanteeseen, jossa ihmisille annetaan hoitoja, jotka eivät ole välttämättömiä tai tarpeellisia, mikä nostaa kokonaiskustannuksia ja/tai vie resursseja sellaisilta palvelumuodoilta, joiden käyttäjät eivät ole yhtä itseohjautuvia ja tavoitehakuksia. Terveyserot saattavat kasvaa.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

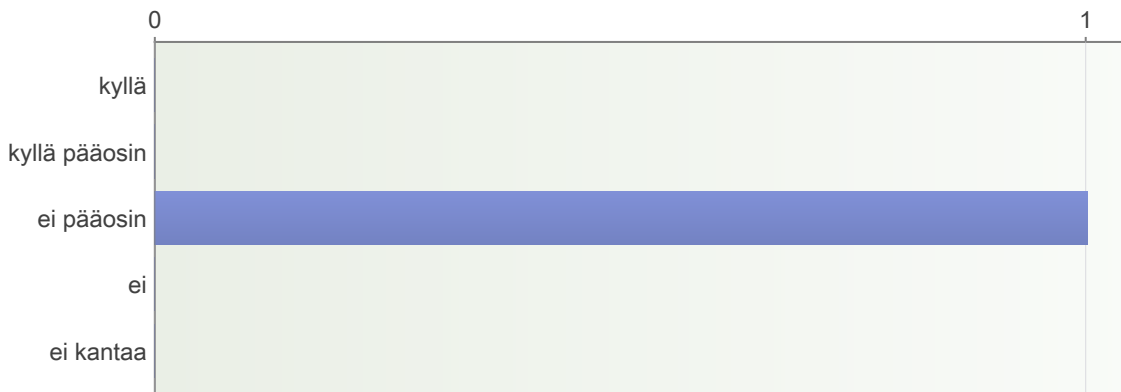

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- TYYn mukaan esityksen taustalta puuttuu riittävä tutkimustieto muutoksen vaikutuksista. Tämä on haasteellista uudistuksen laajuuden ja moniulotteisuuden vuoksi.
Tähän asti julkaistut vaikuttavuusarviot eivät tue uudistuksen toteutusta. Ehdotettuja toimintamalleja pitäisi kokeilla ennen päätöksiä niiden käyttöönotosta. Hyvä esimerkki toimintamallin kokeilusta on YTHS:n palveluiden laajentaminen ammattikorkeakouluopiskelijoille. Nk. YTHS:n ammattikorkeakoulupilotti toteutettiin vuosikymmenen alkupuolella, ja nyt se on päätetty toteuttaa, mikä on erinomainen asia. Monen muun nyt päätettävän muutoksen osalta ei valitettavasti ole perustelevaa tietopohjaa olemassa.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksen 9 luvussa ei ole huomioitu lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen opetuksen kustannusten korvaamista palvelun tuottajille eikä lääketieteellisestä ja hammaslääketieteellisestä tutkimustoiminnasta yliopistosairaaloille aiheutuvia kustannuksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain luonnos 51§: "Kiinteän korvauksen suuruutta määritettäessä maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä, joita ovat maakuntien asukkaiden ikä, sukupuoli ja työssäkäynti."

Muutetaan muotoon: "Kiinteän korvauksen suuruutta määritettäessä maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä, joita ovat maakuntien asukkaiden ikä, sukupuoli, työssäkäynti ja maakunnassa opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden määrä."